

Zuid-Afrika

Nella den Hoed

Als enthousiaste natuur- en vogelliefhebbers hebben wij al veel reizen gemaakt naar mooie gebieden als de Extremadura in Spanje, Fulufjället in Zweden (waar onze reisgenoot Johan Passchier nog verslag van heeft gedaan in dit blad), Australië en vele landen in Afrika. Onze laatste vakantie bracht ons (ondergetekende en Dick van der Niet) afgelopen juni wederom naar Zuid-Afrika met als belangrijkste reisdoel het Kgalagadi Transfrontier Park.

Voor het determineren van vogels gebruik ik *Sasol Birds of Southern Africa* en daar dit boek de vogels in het Engels beschrijft, gebruik ik voor dit verhaal ook de Engelse namen.

De eerste twee nachten van onze vakantie verbleven we in Johannesburg in een heel prettig hotel in de zakenwijk Sandton, waar we als KLM vliegend personeel ook regelmatig verblijven.

We brachten een bezoek aan de Walter Sisulu National Botanical Garden, die bestaat uit 30 hectaren aangelegde tuinen en 270 hectaren met natuurlijke vegetatie.

De tuin is onder vogelaars vooral bekend om z'n broedpaar Verreaux's (Black) Eagles, dat op de rotsen naast de waterval twee nesten gebouwd heeft. Blijkbaar wisselen ze elk jaar van nest en nu was het onderste in gebruik. Een dame van het Black Eagle Project, die klaar stond met een telescoop, vertelde dat er een jong in het nest aanwezig was. Door de telescoop was het vrouwtje goed te zien en het mannetje vloog regelmatig over.

De soorten-lijst van de Botanische tuin telt rond de 230 vogels, waarvan ik de volgende vogels tijdens ons korte bezoek heb kunnen fotograferen: African black Duck, Greater double-collared Sunbird, Amethyst Sunbird, Marico Sunbird, Kurrichane Thrush, Black-backed Puffback en African wattled Lapwing. Daarnaast ook algemenere soorten gezien zoals o.a. Common Fiscal Shrike en Helmeted Guineafowl.

Van Johannesburg vlogen we naar Upington, in het noord-westen van Zuid-Afrika. Daar hadden we een paar nachten geboekt in het Riverplace Guest House, aan de Oranjerivier. Omdat er erg veel regen was gevallen in de Drakensbergen, waar deze rivier ontstaat, was het waterpeil bijzonder hoog. Er werd ons aangeraden Augrabies Falls National Park te bezoeken, daar

deze watervallen in jaren niet meer zo veel watertoevoer hadden gehad. Ze waren inderdaad indrukwekkend en er waren zelf een paar viewing-platforms weggespoeld door het woeste water. Onderweg zagen we enorm veel White-backed Mousebirds en in het park zelf o.a. Pale-winged Starling, Familiar Chat en Southern Grey-headed Sparrow. Op de rotsen zaten veel Rock Hyrax, in Zuid-Afrika Dassie genoemd, een soort knaagdier dat nog verre familie van de olifant is.

Bij ons guesthouse in Upington zagen we regelmatig een Giant Kingfisher en in de omgeving ook White-browed Sparrow-weaver, White-fronted Bee-eater, Cape Wagtail, Crested Barbet, African Red-eyed Bulbul, Lanner Falcon en Rock Kestrel.

In Upington moesten we ook al ons eten en drinken inslaan voor het gehele verblijf in het Kgalagadi Transfrontier Park. In onze huurauto vol met voorraden reden we in ongeveer vier uur naar de ingang van het park.

In mei 2000 is het Kgalagadi Transfrontier Park opgericht. Het is een samenvoeging van het Zuid-Afrikaanse hari Gemsbok Park en Gemsbok National Park van Botswana. De totale oppervlakte van het park is 38.000 vierkante km, waarvan ongeveer 2/3 in Botswana en 1/3 in Zuid-Afrika ligt. Kgalagadi betekent Place of Thirst en het park ligt dan ook grotendeels in het zuidelijk deel van de Kalahari woestijn. Het terrein bestaat uit rode zandduinen, schaarse vegetatie als struikjes, hier en daar bomen en twee droge rivierbeddingen van de Nossob en Auob rivieren.

Kalahari

Eens in de zoveel jaren stroomt er ook daadwerkelijk water door de beddingen, de rest van de tijd loopt het water ondergronds, waardoor

er toch gras en met name camelthorn bomen groeien.

In deze rivierbeddingen is ook het meeste wild te zien, grote groepen Springbokken, Gemsbokken, Blue Wildebeest (Gnoe), Red Hartebeest en Giraffen. Olifanten en neushoorns komen in dit park niet voor. Wel staat het park bekend om z'n vele carnivoren, waaronder de beroemde Black-maned Kalahari Lions.

Tijdens een safari is het altijd weer afwachten of je deze mooie dieren te zien krijgt en het was dan ook een opluchting, na vele vrouwtjes leeuwen, uiteindelijk een mooie mannetje voor de lens te krijgen. We hebben echter geen enkele hyena gezien, hoewel we ze 's nachts wel regelmatig hoorden.

Black-maned Kalahari Lions.

Wel hadden we het geluk om na een uur rijden in het park al twee luipaarden te spotten. Het is al bijzonder om overdag een luipaard te zien lopen, laat staan twee samen...

We hebben heel veel cheetahs (jachtluipaarden) gezien en ook kleinere beesten als Bat-eared Foxes (grootoorvos) en Black-backed Jackal (jakhals), Yellow- en Slender Mongoose en natuurlijk de overal aanwezige Ground Squirrels (grond-eekhoorn). Ook zagen we onderweg in het park regelmatig Meerkats (stokstaartjes), meestal in groepjes.

Maar wat vooral opviel was het enorm grote aantal vogels, waaronder erg veel soorten roofvogels. Er staan niet heel erg veel bomen, maar bij die er staan zijn altijd vogels te zien.

Bijzonder zijn de nesten van de Sociable Weavers, gebouwd en bewoond door soms wel 100 paartjes. Langs de weg tussen Upington en het park bouwen deze vogels hun nesten, die lijken op een grote hoop hooi, op telefoonpalen, maar in het park zie je enorme bouwwerken in bomen, die soms zo zwaar worden dat ze instorten.

Pygmy Falcon

In deze nesten broedt ook de Pygmy Falcon, een dwergvalkje van ongeveer 19 cm lang dat al lang op mijn verlanglijstje om te fotograferen stond.

Het gaat niet goed met gieren in Afrika en ook in de Kalahari zie je ze weinig; slechts hier en daar een of twee White-backed vultures in een boom. Eenmaal hebben we een groep zien cirkelen.

Maar roofvogels als Tawny Eagle, Bateleur, Black-chested Snake-Eagle, Black-shouldered Kite, Perigrine Falcon en Greater Kestrel waren vaak te zien en goed te fotograferen. De meest voorkomende roofvogel was wel de Southern Pale Chanting Goshawk, een prachtige blauw-grijze vogel waarvan we er soms drie of vier tegelijk zagen. Het mooiste vond ik persoonlijk de Martial Eagle die met een prooi op de weg zat.

Opvallend was het grote aantal Kori bustards en secretarybirds, maar ook verschillende soorten

Ground Squirrel

Korhanen doen het goed in deze omgeving. Mooi om te zien was hoe beschermend een paartje Burchell's Sandgrouse was over hun twee kuikens, die waarschijnlijk niet meer dan een paar dagen oud waren.

Struisvogels zie je vaak in kleine groepjes, maar er waren dagen dat we groepen van ruim 25 vogels tegenkwamen.

Het woestijnklimaat van de Kalahari kent extremen. Temperaturen van boven de 40 zijn in januari heel gewoon. Wij waren er echter midden in de Zuid-Afrikaanse winter, waarbij het overdag gemiddeld rond de 18-20 graden was, maar 's nachts het kwik soms tot onder het vriespunt daalde.

De eerste twee nachten hadden we een huisje besproken in Mata Mata, een van de drie rest camps van het park.

De rest camps zijn omheind, hebben een camping en verschillende typen huisjes, mogelijkheid om te tanken en een klein winkeltje waar niet veel meer te koop is dan sterke drank, wat snacks, brood, barbecue-(in het afrikaans zeggen we braai)hout en souvenirs.

Behalve bij Twee Rivieren, het rest camp bij de ingang van het park, zijn er ook geen restaurants, dus al je eten en drinken moet je zelf meenemen het park in. Om deze reden, en het feit dat het behoorlijk afgelegen ligt, wordt dit park niet veel door het grote (buitenlandse) publiek bezocht.

Naast de rest camps zijn er de zogenaamde wilderness camps die niet omheind zijn en meestal bestaan uit slechts enkele vaste tenten of cabins.

Toegang tot de wilderness camps is alleen voor mensen met een reservering om te overnachten. Deze waren dan ook favoriet bij ons vanwege de

rust en de prachtige ligging ervan. In de rest camps kun je na zonsondergang nog rondlopen, in de wilderness camps absoluut niet, maar aangezien elke tent z'n eigen (verhoogde) veranda heeft, met braai-plek en tafel en stoelen, is dat geen probleem. Daar geniet je dan van de sterren en de nachtgeluiden.

Voor beide soort kampen valt iets te zeggen. In de wilderness camps beleef je de Afrikaanse natuur in z'n mooiste vorm, met nauwelijks andere mensen, waardoor er echt een bijzonder gevoel van rust over je heen komt.

De rest camps zijn daarentegen weer ideaal om eens lekker de benen te strekken, even over de camping te lopen (en te kijken wat de Zuid-Afrikaners allemaal bij zich hebben aan kampeeruitrusting!) en voor een vogelliefhebber een groot pluspunt: veel verschillende vogels die met wat geduld vaak bijzonder goed te fotograferen zijn. Mata Mata rest camp leverde mij mooie soorten op als o.a. Green-winged Pytilia, Crimson-breasted Shrike, Swallow-tailed Bee-eater, Black-chested Prinia, Rock Martin, Brubru en Green (red-billed) wood-hoopoe.

Secretarybird

Swallow-tailed Bee-eater

Naast de vogels zijn de ground squirrels en yellow mongooses ook een enorm leuke vorm van entertainment. Overall vindt je hun holletjes en zijn ze gezellig aan het scharrelen. En als ze dan zo leuk rechtop zitten blijf je fotograferen.

Toen we op dag drie van Mata Mata op weg waren naar ons eerste wilderness camp Gharagab, reden we op een gravelweg die doorsteekt tussen de twee rivierbeddingen van het park. Behalve hier en daar een korhaan zagen we zo goed als geen levend wezen tot ineens op een heuveltje twee Cheetahs ons aanstaarden.

Toen we stopten bleken het twee jonge dieren te zijn en kwam hun moeder net aanlopen, op zo'n typische mauwende manier haar kroost naar zich toe roepend. Heerlijk als je daar dan als enige naar staat te kijken tot ze weer verdwenen zijn over de volgende heuvel.

In Nossob rest camp tankten we de auto weer vol diesel en lunchten we aan een van de picknick tafels binnen het kamp. Nossob is een behoorlijk groot kamp en langs de omheining kun je het hele kamp rondwandelen. Dat moet vooral 's avonds met een zaklamp leuk zijn om te doen, omdat dit kamp bekend staat om de vele leeuwen en hyena's in de omgeving. Helaas was dit kamp al volgeboekt toen wij onze vakantie-plannen maakten en hebben wij de wandeling midden op de dag gemaakt wat geen leeuwen maar wel weer veel vogels opleverde zoals o.a. Yellow-billed Hornbill, Common Scimitarbill, scraper Thrush en Chestnut-vented Tit-babbler.

Daarna was het weer verder rijden richting Gharagab over een mooie harde zandweg, onderweg natuurlijk stoppend als we weer iets moois zagen.

Uiteindelijk moesten we een spoor op dat alleen toegankelijk is voor auto's met 4-wiel aandrijving. Na ruim 30 km door wuivend hoog geel gras met hier en daar een steenbok, kuddes springbokken, gnoes en gemsbokken kwamen we aan bij ons onderkomen voor de volgende drie nachten.

Gharabab wilderness camp bestaat uit vijf permanente, op houten platforms gebouwde tenten, vier hiervan voor gasten en een voor de toezichthouder (die tegelijkertijd ook schoonmaker en klusjesman was), die ons verwelkomde.

De tenten hebben een keukenblok, koelkast die op gas draait, tafel en stoelen, twee bedden en een badkamer met douche en toilet. De houten veranda was met een hekje af te sluiten en keek

Cheetahs

uit over een prachtig dal en een drinkplaats die 's avonds tot ongeveer middernacht verlicht werd. De elektriciteit werd opgewekt door zonnepanelen. Achter de tenten, op de top van de heuvel was ook nog een uitkijkpunt gebouwd dat mooi zicht bood op de wijde omgeving. Hier bleven we tot zonsondergang genieten van het prachtige uitzicht. Daarna maakten we een vuurtje in de braai en aten we ons avondeten op de veranda, nagenietend van de mooie dag en met zicht op dieren die de drinkplaats bezochten. Zelfs uilen kwamen drinken waaronder een kerkuil en een Spotted Eagle Owl, die we ook zagen jagen. De laatstgenoemde kwam zelfs nog in een boom naast onze tent zitten. In het licht van onze zaklamp was hij prachtig te bewonderen.

De eerste nacht werden we al rond 4 uur gewekt door leeuwengebrul in het kamp en toen het licht werd waren er nog twee leuwinnen in de buurt van de drinkplaats. Helaas geen groot mannetje met zwarte manen, die een dag eerder wel gezien was door de vorige gasten. Dit lasen we in het gastenboek dat in de tent lag en waarin God door veel gasten veelvuldig bedankt werd voor de schepping van de prachtige natuur in het park. Je krijgt op zo'n plek dan ook echt het "Out of Africa" gevoel.

Wat een genot ook om buiten op je veranda te ontbijten met een geweldig vogelkoor van vogels die af en aan vliegen. Bij de drinkplaats is het dan een komen en gaan van groepen kleinere vogeltjes waaronder Red-headed Finch, Scaly-feathered Finch, Shaft-tailed Wydah, Yellow Canary en verschillende soorten mussen die hun dorst komen lessen.

Dag zes bracht ons wederom via Nossob rest camp, met meerdere lion sightings (ja hoe zeg je zoiets in het Nederlands...) terug naar Mata Mata rest camp. We hadden liever in een ander wilderness camp overnacht, maar toen we deze reis planden was veel accommodatie al volgeboekt. Maar na een nacht in een luxe bungalow in Mata Mata verkasten we wel naar een wilderness camp, Kalahari Tent Camp, voor helaas al weer de laatste drie nachten in het park. Hier hadden we een prachtige grote tent met badkamer en een aparte keuken-tent, ook weer met een veranda met braaiplaats, uitkijkend over een weids dal.

Vooral de laatste twee nachten waren bitterkoud, tot -4 gemeten in de tent en we waren blij dat we onze donzen slaapzakken bij ons hadden. Met daaroverheen de dekbedden die al op de bedden lagen, was het net uit te houden. 's Morgens moesten de autoruiten gekrabbd worden voor je op game-drive kon gaan. Maar wat bijzonder om dit

typische Afrikaanse landschap helemaal wit van de rijp te zien. Gelukkig warmde de zon na opkomst alles weer snel op, en kon je na een mooie rit in de zon naast de tent van je ontbijt genieten. Vooral deze laatste dagen zagen we veel cheetahs.

De kou 's-nachts kan misschien een klein nadeel zijn als je dit park in de winter bezoekt, maar daarnaast is het licht overdag echt fantastisch om te fotograferen. Vaak kun je in Afrika overdag last hebben van het harde licht van de zon die uren recht boven je staat. Nu hadden we daar nauwelijks last van, de lichtinval was prachtig.

Het landschap, de heuvels met rode zandtoppen en het lange gras in de droge rivierbeddingen, was een groot deel van de dag in een gouden gloed gehuld. Dat levert toch wel heel veel mooie plaatjes op en het verlangen om dit park in de toekomst zeker nog eens te bezoeken.

Yellow mongooses